

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії України та регіоналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ ТА ГЕОПОЛІТИКА УКРАЇНИ
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Географія»

Спеціальність 106 «Географія»

Галузь знань 10 «Природничі науки»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Географічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ ТА ГЕОПОЛІТИКА УКРАЇНИ» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Географія», спеціальність 106 «Географія», галузь знань 10 «Природничі науки», затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 12 від «21» грудня 2020 р.).

Розробник: Косташук Володимир Іванович, доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Викладач: Косташук Володимир Іванович, доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Погоджено з гарантом ОП «Географія»

Гарант освітньої програми Дарія ХОЛЯВЧУК

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики

Протокол № 13 від « 09 » серпня 2024 року

Завідувач кафедри Іван КОСТАЩУК

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету

Протокол № 1 від « 12 » серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради
географічного факультету Наталя АНДРУСЯК

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1 Мета викладання навчальної дисципліни:

Сформувати у студентів систематизовані знання і розуміння: 1) формування політичного устрою країн світу та України та його впливу на перебіг внутрішніх та зовнішніх суспільних процесів; 2) особливостей геополітичних міждержавних відносин в сучасному світі та місце в них України; 3) територіального розподілу політичних інституцій (організацій, партій, систем управління тощо); 4) історичних та сучасних тенденцій в формування електоральної думки населення України; 5) сучасних політичних проблем та можливих шляхів їх подолання.

1.2 Завдання вивчення дисципліни

- ✓ розкрити студентам зміст курсу “Політична географія та геополітика України” як окремої суспільно-географічної науки;
- ✓ ознайомити студентів з політичною географією світу та України, основними її показниками, з методикою досліджень і його характеристик, політико-культурним потенціалом населення;
- ✓ розкрити особливості державного устрою України та його роль в розвитку держави;
- ✓ проаналізувати роль децентралізації, як чинника суспільного розвитку регіонів України на перспективу;
- ✓ навчити студентів розуміти та розрізняти основні політико-електоральні та геополітичні особливості регіонів світу та України, а також давати їх оцінку;
- ✓ розвинути у студентів уміння давати оцінку електоральній поведінці населення в різних регіонах України та визначати її вплив на різні суспільно-географічні процеси, в тому числі й економічні;
- ✓ показати значення політичної географії та геополітики як у наукових дослідженнях, так і в суспільних відносинах населення в Україні та в світі;
- ✓ розкрити особливості міжнародної співпраці України з країнами світу та діяльність в міжнародних організаціях.

1.3. Компетенції, якими має оволодіти студент в процесі вивчення дисципліни

У результаті вивчення дисципліни „Політична географія та геополітика України” студент повинен:

знати:

- структуру предмету, відмінні риси науки від інших галузей знань та місце її серед них, історію розвитку теоретико-методологічних та наукових поглядів політичної географії та геополітики;
- особливості формування та сучасного перебігу політичних процесів, їх класифікації, впливу на суспільний та економічний розвиток регіонів та країн світу, в тому числі й України;
- суспільно-географічну сутність децентралізації в Україні та її роль в розвитку регіонів України;

- різні види та підходи до класифікації політичних систем;
- способи і засоби вирішення геополітичних проблем у різних країнах світу та Україні; розуміти важливість регіонального підходу до вивчення політико-географічних проблем та пошуку шляхів їх вирішення;
- зміст, фактори, види і принципи міжнародної співпраці та особливості співпраці України з країнами світу;
- роль міжнародних організацій у формуванні геополітичного розвитку країн та регіонів України; геополітичні проблеми країн світу та регіонів України, шляхи їх вирішення, діяльність України в міжнародних організаціях.

вміти:

- аналізувати політико-географічне положення окремої держави;
- визначати особливості державних кордонів;
- характеризувати форми правління та державного устрою країн світу;
- визначати вплив децентралізації на розвиток регіонів України;
- аналізувати політико-географічну ситуацію в окремій країні або регіоні;
- виявляти географічні особливості сучасних воєнно-політичних конфліктів тощо;
- аналізувати вплив міжнародної співпраці на розвиток України та її регіонів.

Для якісного опанування навчальної дисципліни необхідна ефективна самостійна робота студентів — постійна систематична робота з різноманітними джерелами інформації: енциклопедіями, довідниками, статистичними збірками, науковими монографіями та статтями, картами, атласами, науково-популярною літературою тощо.

2. СТРУКТУРА ЗМІСТОВНИХ МОДУЛІВ, НАВЧАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСЦИПЛІНИ „ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ ТА ГЕОПОЛІТИКА УКРАЇНИ” ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТА

Компетенції (прогнозовані результати навчання)	Тема змістового модуля (ЗМ), навчального елементу (НЕ)	Зміст навчального елементу	Вид заняття (к-сть год.)					Види діяльності та поточного контролю на занятті	К-сть балів	ІНДЗ (за вибором)	К-сть балів за ІНДЗ	Всього балів за види навч. занять НЕ	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1													
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА СУТНІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ													
Знати і розуміти: суть та визначення, предмету, структуру і функції теоретичні концепції його становлення і розвитку.	НЕ 1.1 (Лекція) Тема Вступ до курсу «Політична географія та геополітика України». Історія розвитку політичної думки в Україні.	Наукові і практичні завдання „Політичної географії та геополітики України”. Роль та значення геополітики в забезпеченні національної безпеки України. Історія розвитку політичної думки в Україні. Політична географія в системі наук. Взаємозв’язки предмету з іншими науками. Методологія та методика проведення політико-географічних досліджень.	2					– конспект лекцій - тестування	1	- реферати чи проекти на індивідуальну тему за вибором (ІНДЗ)	10	2	
Розуміти і знати: основні терміни та категорії курсу ГП та ГПУ. Вміти: здійснювати аналіз соціально-економічної сутності основних понять і термінів	(Самостійна робота) Основні поняття та категорії курсу «Політична географія та геополітика України».	Соціально-економічна сутність термінів.			6			– конспект - тестування	1				

Знати і розуміти: Суспільно-географічну сутність понять державність, державна територія, державний кордон	НЕ 1.2 (Лекція) Тема 2. Українська державність, державна територія, кордон.	Історичний контекст формування української державності. Геополітичне положення України: минуле та сучасність. Кордони України та їх зміна в історичному процесі. Перспективи Євроатлантичної інтеграції України.	2					– конспект лекцій - тестування	2			6
Розуміти і знати: історичні аспекти формування відносин України з країнами Європи.	(Самостійна робота) Історія співпраці України з країнами Європи	Основні етапи формування відносин між Україною та країнами Європи, актуальні проблеми європейської інтеграції України.			6			– конспект - тестування	1			
Розуміти і знати: особливості формування державної території України. Вміти: будувати картограми та графіки, а також аналізувати їх	Практична робота № 1 Етапи формування території України.	Виконання практичної роботи згідно методичної інструкції.				2		- виконання завдань -оцінюван-ня виконан-ня роботи	3			
Знати і розуміти: зміст і характерні риси державного територіального устрою в Україні	НЕ 1.3 (Лекція) Тема 3. Державний територіальний устрій України.	Поняття державного територіального устрою та його форми. Чинники формування державного устрою. Історичні аспекти формування державного устрою в Україні. Основні показники, які використовують при виділенні адміністративно-територіальних одиниць в Україні в різні часи. Особливості державного територіального устрою України на сучасному	2					– конспект лекцій - тестування	2			7

[illegible]

Розміти і знати: Повноваження Верховної Ради України, Президента України та Кабінету міністрів України в сфері розвитку регіонів в умовах децентралізації.	<i>(Самостійна робота)</i> Повноваження центральних органів влади щодо розвитку регіонів в умовах децентралізації.	Роль, функції та повноваження Верховної Ради України, Президента України та Кабінету міністрів України в сфері розвитку регіонів в умовах децентралізації. Основні напрямки їх діяльності щодо прискореного соціально-економічного розвитку регіонів України.			6							
Розміти і знати: Особливості адміністративно-територіального устрою України в умовах децентралізації. Вміти аналізувати основні критерії виділення адміністративних структур в умовах децентралізації.	<i>Практична робота №3</i> Адміністративно-територіальний устрій регіонів України в умовах децентралізації	Виконання практичної роботи згідно методичної інструкції.			2							
Знати і розуміти: зміст і характерні риси Політико - географічних функцій етнокультурних взаємин в Україні	НЕ 1.5 <i>(Лекція)</i> Тема 4. Політико-географічні функції етнокультурних взаємин в Україні.	Поняття про етнокультурні взаємини між регіонами України та їх вплив на політико - географічну ситуацію. Етнокультурні регіони України. Етнокультурний потенціал регіонів України. Етнокультурні відмінності та їх вплив на політичний розвиток України в 90-их роках ХХ на початку ХХІ століття. Поняття етнічної свідомості та її роль в формуванні та розвитку геополітичних процесів.	2					– конспект лекцій - тестування	2			7

Розуміти і знати: характерні риси етнокультурного розвитку регіонів України. Вміти: користуватись методами дослідження та складати логічні схеми	(Самостійна робота) Етнокультурний розвиток регіонів України	Етнокультурний розвиток регіонів України та його складові. Особливості етнокультурного впливу на політичну та геополітичну ситуацію в регіонах України.			8			– конспект – графічні моделі - тестування	2			
Розуміти і знати: зміст і способи картографічного зображення етнодемографічного розвитку регіонів Вміти: аналізувати карти та застосовувати доцільні способи зображення для їх створення	Практична робота №4 Етнодемографічний розвиток регіонів України (в контексті суспільно - політичних відносин).	Виконання практичної роботи згідно методичної інструкції.				2		- виконання завдань - оцінювання виконання роботи	3			
Знати і розуміти: суспільно-географічну сутність міжнародних організацій, їх види та особливості міжнародної	НЕ 1.6 (Лекція) Тема 6. Географія політичних партій в Україні.	Поняття про політичні партії та їх класифікація: за критерієм чисельності та внутрішньої структури; за соціальним (класовим) складом; за ставленням до суспільного ладу; за місцем, яке партії посідають у політичній системі; за ідейно-політичною спрямованістю. Електоральні вподобання населення в призмі його партійної приналежності. Особливості виборів президента України; парламентських виборів за період незалежності України. Виборчі процеси та	2					– конспект лекцій - тестування	1			4

діяльності		електоральні їх відміни в регіонах України. Національні та місцеві політичні партії та їх представництва в державних та місцевих органах влади.											
Розуміти і знати: особливості електоральної поведінки населення Вміти: аналізувати різні джерела електоральної інформації	(Самостійна робота) електоральна поведінка населення в Україні та її регіональні відміни.	Особливості електоральної поведінки населення в регіонах України. Національні та місцеві політичні партії та їх представництва в державних та місцевих органах влади.			8			– конспект – графічні моделі - тестування	1				
Розуміти і знати: методи і принципи порівняльного аналізу Вміти: здійснювати регіональний аналіз і скласти опис територіальних відмін в регіонах України	Практична робота №5 Електоральні відміни регіонів України (на прикладі різних виборчих процесів)	Виконання практичної роботи згідно методичної інструкції.				2		- виконання завдань - оцінювання виконання роботи	2				
РАЗОМ ЗА ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1			12	-	40	12	-		30			10	30
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 ОСОБЛИВОСТІ ГЕОПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ													
Знати і розуміти: суть та визначення, предмету, структуру і функції, теоретичні	НЕ 2.1 (Лекція) Предметна область геополітики.	Мета, структура і предмет геополітики. Значення курсу для географів різного профілю. Визначення даного предмету. Наукові і практичні завдання „Геополітики України”. Геополітичні інтереси України. Україна як суб’єкт світової політики. Україна у сучасному геополітичному середовищі. Геополітика в системі наук. Взаємозв’язки	2					– конспект лекцій - тестування	2	- реферати чи проекти на індивідуальну тему за вибором	10	5	

концепції. Роль України в світові геополітиці		предмету з іншими науками. Методологія та методика проведення геополітичних досліджень.								(ІНДЗ)		
Розуміти і знати: шляхи становлення науки в Україні. Вміти: здійснювати аналіз текстової інформації	<i>(Самостійна робота)</i> Геополітика як суспільно-географічна наука	Географічні особливості формування геополітики в Україні. Регіональні проблеми розвитку геополітичних ідей в Україні.			6			– конспект - тестування	1			
Розуміти і знати: особливості формування науки в Україні. Вміти: скласти таблиці та характеризувати їх	<i>Практична робота №6</i> Геополітика як окрема суспільногеографічна наука	Виконання практичної роботи згідно методичної інструкції.				2		- виконання завдань - оцінювання виконання роботи	2			
Знати і розуміти: основні чинники, передумови та необхідність євроатлантичної інтеграції України.	НЕ 2.2 <i>(Лекція)</i> Тема 2. Розвиток геополітичної думки в Україні та світі.	Історія розвитку геополітичної думки в Україні. Концепції відомих геополітиків світу та України відносно геополітичного розвитку України. Геополітичні ідеї М.Костомарова, Т.Шевченко, М. Гулака, В. Білозерського, П. Куліша. Геополітичні погляди Кирило-Мефодівського товариства. М. Драгомановата ідея конкурентності інтересів українського народу. Праці М. Грушевського, Д. Донцова, С. Рудницького. Трактат М. Міхновського «Самостійна Україна». Основні геополітичні концепції розвитку світу. Концепції теллурократії та таласократії. Праці Р. Челлена, А. Мехена, Н. Спайкмена, С. Коена Завдання геополітичних досліджень на сучасному етапі розвитку України.	2					– конспект лекцій - тестування	2			5
Розуміти і знати: геополітичні	<i>(самостійна робота)</i> Геополітичні	Геополітичні концепції розвитку України в ХХ - ХХІ столітті. С.Рудницький, Ю.Липа, М. Дністрянський та інші вчені, Й. Бжежинського.			6			– конспект – графічні моделі та	1			

концепції розвитку України Вміти: аналізувати їх як складових глобального процесу у	концепції розвитку України в XX - XXI столітті.						таблиці - тестування				
Розуміти і знати: методи і принципи теоретичного аналізу Вміти: здійснювати теоретичний аналіз і складати логічні схеми та таблиці	<i>Практична робота №7</i> Розвиток геополітичних концепцій та доктрин в Україні та їх регіональний аспект	Виконання практичної роботи згідно методичної інструкції.				2					
Знати і розуміти: зміст і характерні риси глобального політичного простору та місце України	НЕ 2.3 (Лекція) Тема 3. Глобальний політичний простір та місце України в ньому	Поняття про глобальний політичний простір та місце. Поняття геополітичного поля, геополітичної опорної точки, Місце України в глобальному геополітичному просторі. Теорія цивілізацій С. Хангтінгтона.	2				– конспект лекцій - тестування	2			5
Розуміти і знати: зміст поняття «глобалізація» та її вплив на процеси	(самостійна робота) Глобалізація та її вплив на суспільні процеси	Глобалізація як об'єкт наукових досліджень різних українських та зарубіжних вчених. Вплив глобалізації на сучасну геополітичну ситуацію в світі та місце в ній України.			6						
Розуміти і знати: методи і принципи порівняльного географічного аналізу Вміти: здійснювати порівняльний	<i>Практична робота №8</i> Місце України в глобальному геополітичному просторі	Виконання практичної роботи згідно методичної інструкції.				2	- виконання завдань - оцінювання виконання роботи	2			

аналіз і складати тематичні картосхеми; виявляти закономірності між Україною та ЄС.													
Знати і розуміти: особливості співпраці Україна – НАТО та її вплив на гарантування безпеки.	НЕ 2.4 (Лекція) Тема 4. Геополітичні інтереси та геополітика України	Геополітична система сучасної України та особливості її формування. Основні форми та методи захисту національних інтересів. Геополітична система сучасної України та особливості її формування. Геополітичні відносини України із різними країнами світу та із країнами - сусідами.	2						– конспект лекцій - тестування	1			2
Розуміти і знати: роль аналізувати геополітичне місце України серед країн Європи	(Самостійна робота) Геополітичне місце України на карті Європи. Україна – ЄС: сучасні відносини	Геополітичне місце України на карті Європи. Україна – ЄС: сучасні відносини. Роль України у європейських відносинах. Асоціація України з ЄС.			6				– конспект – графічні моделі та таблиці - тестування	1			
Знати і розуміти: основні форми та напрямки діяльності України в різних міжнародних організаціях.	НЕ 2.5 (Лекція) Тема 5. Діяльність України в міжнародних організаціях.	Членство України в різних міжнародних організаціях. Основні форми та напрямки діяльності України в міжнародних організаціях. Вплив міжнародних організацій на вирішення проблем суспільно-географічного розвитку України.	1						– конспект лекцій - тестування	2			5
Знати і розуміти: основні форми та напрямки діяльності ООН	(Самостійна робота) Роль ООН в розвитку міжнародних відносин.	Передмови та історія створення ООН. Структура ООН та основні функції. Участь України в діяльності організації.			6								

[illegible]

забезпечення безпеки.												
		ЗА ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2	10	-	36	10	-		30		10	30
		ВСЬОГО ЗА ЗМІСТОВНІ МОДУЛІ	22	-	76	22	-		60			60
		ЗА МОДУЛЬ-КОНТРОЛЬ (ІСПИТ, ЗАЛІК)										40
		ВСЬОГО ЗА ІНДЗ										40
		ВСЬОГО										100

3. ЗМІСТ ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЇЇ ВИКОНАННЯ

1. Основні етапи формування відносин між Україною та країнами Європи,
2. Розкрити актуальні проблеми європейської інтеграції України.
3. Роль міжнародних відносин в соціально-економічному розвитку України.
4. Політико-географічні виміри сучасної релігійно-географічної ситуації в Україні.
5. Етногеографічне районування України як основа геоетнополітичного
6. аналізу.
7. Ідентифікація проблем та суперечностей етнополітичного розвитку
8. регіонів України.
9. Етнополітичні проблеми окремих регіонів: Крим.
10. Етнополітичні проблеми окремих регіонів: Закарпатська область.
11. Етнополітичні проблеми окремих регіонів: Чернівецька область.
12. Етнополітичні проблеми окремих регіонів: Одеська область.
13. Етнополітичні проблеми окремих регіонів: Донецький район.
14. Релігійні відносини як чинник структуризації політичного простору
15. України в історичній ретроспективі.
16. Вплив релігійно-конфесійних взаємин на регіонально-політичні процеси.
17. Проблеми оптимізації політико-географічного положення та
18. зовнішньополітичних зв'язків України.
19. Проблеми становлення та функціонування Державного кордону України
20. Розвиток політико-географічних ідей у XVI-XVIII ст.
21. Розвиток політико-географічних ідей у XIX ст.
22. Політико-географічні погляди Ф. Ратцеля.
23. Політико-географічні ідеї Р. Челлена.
24. Політико-географічні погляди А. Мехена.
25. Політико-географічні погляди Х. Маккіндера.
26. Політико-географічні погляди Н. Співмена.
27. Політико-географічні ідеї К. Хаусхофера і нацистська геополітика.
28. Головні напрями досліджень у політичній географії після Другої світової
29. війни.
30. “Нова” політична географія: основні концепції.
31. Сучасні напрями дослідження в геополітиці.
32. Геополітична концепція С. Хантінгтона.
33. Геополітичні ідеї З. Бжезінського.
34. Формування С. Рудницьким основ українознавчого політикогеографічного
35. Праця С. Рудницького «Українська справа зі становища політичної

36. географії».
 37. Праця Ю. Липи «Чорноморська доктрина».
 38. Праця Ю. Липи «Розподіл Росії».
 39. Структура зовнішньоекономічних зв'язків України та перспективи
- ii
40. оптимізації.
 41. Політична геопросторова організація світу.
 42. Багатополярна модель сучасного світу, її ознаками.
 43. Типи територій у світі за правовим режимом.
 44. Географія територій з особливим правовим режимом.
 45. Роль міжнародних організацій в формуванні та розвитку міжнародних відносин.
 46. Суспільно-географічні чинники відносин України та росії.
 47. Історико-культурні передумови євроатлантичної інтеграції України.
 48. Переваги вступу України в ЄС в сфері економічного розвитку.
 49. НАТО – найбільший військово-політичний блок в світі.
 50. Роль ООН в розвитку міжнародних відносин.
 51. Необхідність міжнародної співпраці у вирішенні глобальних проблем людства.

4. ТЕМАТИКА ІНДЗ

№	Назва реферату	Прізвище
1.	Виникнення і розвиток політичної географії як науки.	
2.	Геополітика як суспільно-географічна наукова дисципліна.	
3.	Політико-географічні та геополітичні погляди Ф. Ратцеля.	
4.	Геополітична концепція Х. Маккіндера.	
5.	Післявоєнна політична географія: провідні концепції.	
6.	Провідні концепції «нової» політичної географії.	
7.	Самопроголошені держави на політичній карті світу.	
8.	Політична географія Світового океану.	
9.	Державні території у Світовому океані.	
10.	Державні кордони. Класифікації державних кордонів.	
11.	Географія монархій у сучасному світі.	
12.	. Республіки в сучасному світі.	
13.	Географія федерацій у сучасному світі.	
14.	Автономії в країнах світу.	
15.	Типи місцевого управління та самоврядування у країнах світу.	
16.	Партійні системи в країнах світу.	
17.	Воєнно-політичні конфлікти у Європі та Азії.	
18.	Воєнно-політичні конфлікти в Африці та Латинській Америці.	
19.	Державні кордони України.	
20.	Історичний розвиток території України в середньовіччі.	
21.	. Геополітичний розвиток території України в ХХ ст.	
22.	Державний устрій України.	
23.	Суспільно-географічна сутність та необхідність децентралізації влади в Україні.	

24.	Повноваження Верховної Ради України в сфері децентралізації.	
25.	Повноваження Президента України в сфері децентралізації.	
26.	Повноваження Кабінету міністрів України в сфері децентралізації.	
27.	Роль місцевих органів влади в організації суспільного життя в умовах децентралізації.	
28.	Географічні аспекти міжнародних відносин.	
29.	Роль держави у формуванні міжнародних відносин.	
30.	Форми правління в державах світу та їх вплив на формування та розвиток міжнародних відносин.	
31.	Вплив міжнародних відносин на соціально-економічний розвиток держави.	
32.	Природні умови та ресурси як чинник міжнародних відносин.	
33.	Демографічний потенціал країни та його вплив на міжнародні відносини.	
34.	Етнічний склад населення держави та його вплив на розвиток міжнародних відносин.	
35.	Релігійна структура населення країни та її вплив на розвиток міжнародних відносин.	
36.	Економічний потенціал держави та його вплив на міжнародні відносини.	
37.	Науково-технічний потенціал держави як чинник міжнародних відносин.	
38.	Роль ООН в налагодженні міжнародної співпраці між державами світу.	
39.	Роль міжнародних організацій в налагодженні співпраці між державами світу. (За вибором студента: МАГАТЕ; ФАО; ІКАО; ЮНЕСКО; МВФ)	
40.	Розкрити особливості міжнародних відносин між країнами в межах геополітичного регіону світу. (За вибором студента: Західна Європа; Центра)	
41.	Особливості формування Європейського геополітичного простору.	
42.	Особливості формування Азійського геополітичного простору.	
43.	Історико-географічні передумови євроатлантичної інтеграції України.	
44.	Передумови євроатлантичної інтеграції України.	
45.	Актуальні проблеми інтеграції України в ЄС.	
46.	Перспективи Євроатлантичної інтеграції України.	
47.	Суспільно-географічні аспекти вступу України в НАТО.	
48.	НАТО та проблеми безпеки України.	
49.	Співпраця України та НАТО.	
50.	Участь України в діяльності міжнародних організацій. (за вибором студента: ООН; МАГАТЕ; ФАО; ІКАО; ЮНЕСКО; МВФ).	
51.	Перспективи міжнародної співпраці України із країнами Азії.	
52.	Перспективи міжнародної співпраці України із країнами Африки.	
53.	Перспективи міжнародної співпраці України із країнами Близького Сходу.	
54.	Перспективи міжнародної співпраці України із Австралією та країнами Океанії.	

55.	Перспективи міжнародної співпраці України із країнами Південної Америки.	
56.	Перспективи міжнародної співпраці України із Центральної Америки.	

5. МОДУЛЬ-КОНТРОЛЬ

Перелік запитань для проведення підсумкового модульного контролю із курсу «Політична географія та геополітика України»

1. Розкрийте сутність «Політичної географії» як наукової дисципліни.
2. Проаналізуйте актуальні завдання «Політичної географії» в Україні на сучасному етапі її розвитку.
3. Проаналізуйте розвиток політичної думки в античні часи.
4. Розкрийте основні концепції політичної географії в епоху відродження (Нікколо Макіавеллі).
5. Розкрийте основні політичні концепції в Європі в періоду «Нового часу» (Т. Гоббс, Д. Локк, Ж. -Ж. Руссо).
6. Розкрийте особливості політичної думки в Україні XVII – XIX ст. (М. І. Костомаров, Т. Г. Шевченк, М. П. Драгоманов).
7. Проаналізуйте особливості політичних поглядів українських вчених на початку та в першій половині XX століття. (В. Липинський, Д. Донцов, В. Вінниченко, М. Грушевський, В. Затонський, М. Скрипник).
8. Розкрийте особливості взаємозв'язків політичної географії з іншими науками.
9. Розкрийте сутність та структуру об'єкта дослідження політичної географії.
10. Охарактеризуйте основні ознаки державності та її елементи.
11. Розкрийте особливості формування української державності за часів Київської Русі.
12. Проаналізуйте особливості державотворчих процесів в Україні під керівництвом Богдана Хмельницького.
13. Розкрийте особливості державотворчих процесів в Україні у 1917-1920 роках.
14. Охарактеризуйте новітній етап державотворчих процесів в Україні з 1991 року і по наш час.
15. Розкрийте особливості геополітичного положення України на початку формування її незалежності. (1991-2004 роки).
16. Розкрийте особливості геополітичного положення України з 2004 по 2014 роки.
17. Розкрийте особливості геополітичного положення України з 2014 року.
18. Проаналізуйте особливості української етнічної території наприкінці XIX початку XX століть.
19. Розкрийте актуальні проблеми формування території України під час національно-визвольної боротьби 1917-1920 років.
20. Охарактеризуйте причини та наслідки зміни кордонів України у 1939 році.

21. Охарактеризуйте причини та наслідки зміни кордонів України у 1940 році.
22. Охарактеризуйте причини та наслідки зміни кордонів України у 1945 році.
23. Охарактеризуйте причини та наслідки зміни кордонів України у 1954 році.
24. Розкрийте зміну питання державного кордону України в період II Світової війни та в після воєнний період.
25. Розкрийте особливості встановлення державного кордону України з країнами-сусідами в період її незалежності.
26. Розкрийте суспільно-політичну сутність державного устрою.
27. Охарактеризуйте основні форми державного устрою.
28. Розкрийте основні чинники які мають істотний вплив на формування державного устрою.
29. Розкрийте особливості державного устрою України за часів Київської Русі.
30. Проаналізуйте особливості державного устрою України за часів Богдана Хмельницького.
31. Охарактеризуйте особливості державного устрою України в Литовсько-Польський період.
32. Розкрийте особливості адміністративно-територіального устрою України в 1917-1920 роках.
33. Розкрийте особливості адміністративно-територіального устрою Української РСР в 1944-1991 роках.
34. Розкрийте сутність та особливості проведення реформи децентралізації в Україні.
35. Охарактеризуйте основні критерії виокремлення адміністративно-територіальних одиниць в умовах реформи децентралізації.
36. Охарактеризуйте особливості етнокультурної структури України.
37. Розкрийте вплив етнокультурних відмінностей на політичні процеси в Україні.
38. Проаналізуйте етнокультурний потенціал регіонів України.
39. Охарактеризуйте етнокультурні процеси в Україні наприкінці XX на початку XXI століття.
40. Розкрийте сутність політичних партій та їх класифікацію за чисельністю та внутрішньою структурою.
41. Розкрийте сутність політичних партій та їх класифікацію за соціальним складом та ставленням до суспільного ладу.
42. Розкрийте сутність політичних партій та їх класифікацію за місцем в політичній системі та ідейно-політичною спрямованістю.
43. Розкрийте сутність політичних партій та їх класифікацію за їх правовим статусом.
44. Розкрийте особливості президентських виборів у 1991, 1994 та 1999 років.
45. Розкрийте особливості виборів Президента України у 2004 році.
46. Проаналізуйте особливості президентських виборів в Україні у 2014 та 2019 роках.

47. Проаналізуйте особливості парламентських виборів в Україні з 1990 по 2002 роки.
48. Проаналізуйте особливості парламентських виборів в Україні з 2002 по 2012 роки.
49. Проаналізуйте особливості парламентських виборів в Україні у 2014 та 2019 роках.
50. Розкрийте особливості проведення місцевих виборів у 2019 році.
51. Розкрийте сутність «геополітики» та її роль в організації суспільства.
52. Основні завдання геополітики в Україні в 20-их роках XXI століття.
53. Проаналізуйте геополітичні інтереси України.
54. Розкрийте особливості геополітичного середовища України в кінці XX на початку XXI століття.
55. Охарактеризуйте особливості методології геополітичних досліджень.
56. Розкрийте особливості геополітичної думки в античні часи. (Геродот, Птоломей).
57. Розкрийте вклад М. Міхновського та Д. Донцова в розвиток геополітичної науки України.
58. Охарактеризуйте вклад С.Рудницького та В.Липинського в розвиток геополітичної науки України.
59. Розкрийте геополітичні концепції формування та розвитку Української держави другої половини XX століття.
60. Розкрийте сутність «теллурократичної» та «таласократичної» геополітичних концепцій.
61. Розкрийте основні завдання геополітичних дослідження в Україні на сучасному етапі її розвитку.
62. Розкрийте сутність «глобального політичного простору».
63. Проаналізуйте місце України в сучасному геополітичному просторі.
64. Розкрийте сутність «теорії цивілізацій Хантінгтона».
65. Розкрийте особливості формування геополітичної системи України.
66. Охарактеризуйте особливості геополітичного положення України на сучасному етапі її розвитку.
67. Розкрийте особливості геополітичних відносин України із Польщею, Словаччиною, Румунією та Угорщиною.
68. Розкрийте особливості геополітичних відносин України із Молдовою, білоруссю та росією.
69. Розкрийте особливості геополітичних відносин України із країнами Західної Європи (Німеччина, Франція, Велика Британія).
70. Розкрийте особливості геополітичних відносин України із США та Канадою.
71. Розкрийте особливості геополітичних відносин України із країнами Південної Європи (Іспанія, Італія, Греція та Туреччина).
72. Розкрийте особливості геополітичних відносин України із країнами Північної Європи (Швеція, Норвегія, Данія, Фінляндія).
73. Розкрийте особливості геополітичних відносин України із Прибалтійськими країнами (Латвія, Литва, Естонія).
74. Розкрийте особливості геополітичних відносин України із країнами Східної Азії (Японія, Китай, Південна Корея).

75. Розкрийте особливості геополітичних відносин України із країнами Близького Сходу (Саудівська Аравія, Ізраїль, ОАЕ) та Африки (Єгипет).

76. Розкрийте основні форми та напрямки діяльності України в міжнародних організаціях.

77. Проаналізуйте вплив міжнародних організацій на вирішення проблем суспільно-географічного розвитку України.

78. Розкрийте передмови та історію створення ООН.

79. Охарактеризуйте структуру ООН та основні функції організації.

80. Проаналізуйте участь України в діяльності ООН.

81. Розкрийте основні напрямки геополітичної діяльності України на сучасному етапі її розвитку.

82. Розкрийте необхідність оптимізації міжнародних зв'язків між Україною та країнами світу.

83. Розкрийте суспільно-географічну сутність глобальних проблем людства.

84. Доведіть необхідність міжнародної співпраці у сфері вирішення глобальних проблем.

85. Проаналізуйте участь України в розв'язанні глобальних проблем людства.

86. Розкрийте основні напрямки міжнародної співпраці щодо вирішення глобальних проблем людства.

87. Розкрийте суспільно географічну сутність децентралізації та її роль в прискоренні соціально-економічного розвитку регіонів України.

88. Проаналізуйте цілі та завдання децентралізації. Основні критерії виокремлення адміністративно-територіальних одиниць різного рівня.

89. Охарактеризуйте повноваження місцевих органів влади в розвитку регіонів.

90. Розкрийте повноваження центральних органів влади в сфері децентралізації та розвитку регіонів України.

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента. Формою підсумкового контролю є залік.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: контрольні модульні роботи з використанням стандартизованих тестів та вправ на логічне мислення; проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни.
Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 балів.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати іспит з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 30 балів, він не допускається до складання іспиту.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається залік, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (заліку) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи – ІНДЗ (фіксовані виступи, реферати, статті, участь в олімпіадах, наукових конференціях тощо), може отримати додатково 20 балів, які також підсумовуються до підсумкової оцінки.

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

<i>Рейтингова оцінка з дисципліни</i>	<i>Оцінювання в системі ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Залік за національною шкалою</i>
90-100	A	5 (відмінно)	Зараховано
80-89	B	4 (добре)	
70-79	C	4 (добре)	
60-69	D	3 (задовільно)	
50-59	E	3 (задовільно)	
35-49	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Не зараховано
1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання	

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (аудиторна (лекційний матеріал і практичні роботи) та самостійна робота)												Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5	T6		
2	6	6	6	6	4	2	6	6	6	6	4		

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Багрова І.В., Гетьман О.О., Власюк В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Навч.пос. / За ред.. І.В. Багрової.- Київ: «Центр навчальної літератури», 2004.- 384с.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Посібник.- К.: Видавничий центр «Академія», 2003.- 688 с.
3. Василенко С.Д. Україна : Геополітичні виміри в загально-європейському процесі.-Одеса: ЧПРСІ НАНУ,2003-238 с.
4. Василевський О.А., Гончар М.М. Структура геополітичних інтересів України – К.: НІСД, 1995.- 99 с.
5. Врублевський В.К., Хорошовський В.І. Український шлях. Начерки: Геополітичне становище України та її національні інтереси.- К., 1997.- 426 с.
6. Вільні економічні зони : світовий досвід і українська практика : Навчальний посібник / за ред.. І.Ю. Сіваченка. – Київ: Центр Навчальної літератури, 2004.- 488 с.
7. 1. Геополітика: Підручник / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. – К.: МАУП, 2004. – 296 с.
8. 2. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія. Підручник. / А. Г. Гольцов – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
9. Дністрянський М.С. Політична географія України: навчальний посібник / М.С. Дністрянський.- Львів: ЛНУ ім.Івана Франка, 2014.- 384 с.
10. Дністрянський М.С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології. – Львів: ЛНУ, 2003. – 111с.
11. Дністрянський М.С. Україна в політико – географічному вимірі. – Львів ЛНУ, 2000. – 310с.
12. Дністрянський М.С. Геополітика: Навчальний посібник / М.С. Дністрянський. –Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436с.
13. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна та соціальна географія світу: Навч. Посібник / М.Д. Заячук, О.С. Чубрей. – Чернівці: ЧНУ, 2009.- 200с.
14. Політична географія і геополітика: Навч. Посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стафійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред. Б.П. Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
15. Політична система України: особливості становлення, тенденції розвитку. - К. : Парламентське видавництво, 2002.- 328 с.

16. Політична географія і геополітика : Навч. Посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стадійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
17. Степан Рудницький Політична географія України / Упорядник П.Штойко – «Гердан Друк», 1998. – 280с.
18. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 392 с.
19. Маркус Яхтенфукс, Беата Колер-Кох Європейська інтеграція. Актуальні світові дискусії. - Київ.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 396 с.
20. Трохимчук С.В. Політична географія світу: Навч. посіб. / С.В. Трохимчук, О.В. Федунь— 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 422 с.
21. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти / За ред. Ф. М. Рудича. — К.: МАУП, 2002. – 488 с.

8.2. Допоміжна

1. Арон Р. Мир і війна між націями. – К.: Юніверс, 2000. - 688 с.
2. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. – Львів: Лілея НВ, 2000.- 236 с.
3. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство/ З.Бжезінський; [пер. з англ.]. – К.: Києво-Могилянська академія, 2006. – 203 с.
4. Бобик В. М. Політологія для політика і громадянина. - Н.: МАУП, 2003. - 425 с.
5. Бруз В. С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів – К.: Либідь, 1995. – 111с.
6. Гантінгтон С. Протистояння цивілізації та зміна світового порядку / С.
7. Глобальні проблеми світу. Атлас. – К.: ДНВ «Картографія», 2009. – 144 с.
8. Глобальні зміни світу - 2025 : доповідь Національної розвідувальної ради США; [пер. з англ.] – Львів : Літопис, 2010. – 188с.
9. Дністрянський М. С. Етногеографія України: Навчальний посібник / Дністрянський М. С. – Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 232 с
10. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти : навч. пос. / М. Г. Капітоненко. – К. : Либідь, 2009. – 352 с.
11. Книш М.М. Політико-географічна глобалістика : навч. посібник / М. М. Книш, Л. І. Котик. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. - 484 с .
12. Ліпкан В. А. Основи терорології (синергетична теорія тероризму) / В. А. Ліпкан. – К. : КНТ, 2006. – 84 с.
13. Лісовський С. А. Основи сталого (збалансованого) економічного, соціального, екологічного розвитку : Монографія./ Інститут географії НАН України / Л.Г. Руденко (наук ред..) – Житомир : Полісся, 2007. – 108 с.
14. Макар Ю. І. Україна у міжнародних організаціях : навч. пос./ Ю. І. Макар. – К. : Професіонал, 2010. – 458с.
15. Маруняк Є. О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України – К.: Реферат, 2007. – 224 с.

16. Мезенцева Н. І., Мезенцев К. В. Науково-дослідний практикум з суспільної географії: Навчально-методичне видання. – К. : ДП «Прінт Сервіс», 2014 – 47 с.

17. Міжнародні організації : навч. пос. / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, З. І. Кутайні // . – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 344с.

18. Національні стратегії сталого розвитку. Впровадження стратегічних і скоординованих дій : виклики, підходи до інновації (на основі аналізу досвіду 19 країн). – Міжнародний інститут сталого розвитку, 2004 – 50с.

9. Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України імені М.В. Птухи <http://www.idss.org.ua>
3. Організація Об'єднаних Націй (ООН) <http://www.un.org/en/index.html>
4. Офіційний сайт міністерства закордонних справ України <https://mfa.gov.ua/>
5. Представництво ООН в Україні <http://www.un.org.ua/ua/>
6. Програма ООН-жінки <http://www.unwomen.org/en>
7. Статистична комісія ООН <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>
8. Європейська асоціація з вивчення населення <http://www.eaps.nl/>
9. Організація ООН з питань освіти, науки і культури <http://en.unesco.org/>
10. Міжнародна організація праці <http://www.ilo.org/global/language/index.htm>
11. Всесвітня організація з охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
12. Представництво ВООЗ в Україні <http://www.euro.who.int/en/countries/ukraine>
13. Світовий банк <http://www.worldbank.org/>
14. Євростат <http://ec.europa.eu/eurostat>

9. Статистичні матеріали, звіти

1. Демографічний щорічник ООН <http://unstats.un.org/unsd/demo>
2. Звіт про світовий розвиток <http://www.hdr.undp.org/en>
3. Світова книга фактів <https://www.cia.gov/library/publications/resources/theworldfactbook/index.html>
4. Результати Першого Всеукраїнського перепису населення 2001 р.
5. <http://www.ukrcensus.gov>
6. Банк даних про населення України http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c.asp
7. Центральна виборча комісія України <https://www.cvk.gov.ua>